

KAMU KESİMİ İŞÇİLERİNİ 2021 YILINDA NE BEKLİYOR?

Aydınlık Gazetesi, 24 Kasım 2020

Yıldırım Koç

İşçi sendikaları konfederasyonları ile Devlet adına kamu işveren sendikaları (TÜHİS ve KAMU-İŞ) arasında imzalanan çerçeve anlaşma protokolleri, kamu kesiminde çalışan çok sayıda işçinin ücretlerini ve diğer çalışma koşullarını belirlemektedir.

Eskiden bu belgelerin konfederasyonlara bağlı sendikalar açısından hukuken bir bağlayıcılığı yoktu. Ancak ilgili kanuna 20.11.2017 gün ve 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 112. maddesiyle yapılan ekleme (1.2.2018 gün ve 7079 sayılı Kanununun 105. maddesiyle aynen kabul edilmiştir) ile, “belediyelerin bağlı kuruluşları, müessese ve işletmeleri ile bunların birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin % 50’sinden fazlasına sahip oldukları şirketler” dahil tüm kamu kuruluşlarında “çalıştırılan işçilerin mali ve sosyal haklarını belirlemek üzere kamu toplu iş sözleşmeleri çerçeve anlaşma protokolü imzalanabilir. Bu protokol hükümleri geçerlilik süresi içinde bu madde kapsamındaki idareler ile taraf konfederasyona üye olan sendikalar için bağlayıcıdır.” Diğer bir deyişle, örneğin, Türk-İş’in imzalayacağı bir çerçeve anlaşma protokolü, Türk-İş’e üye ve kamu kesiminde üyesi bulunan sendikaları da bağlamaktadır.

KAMU KESİMİ TOPLU SÖZLEŞMELERİ KAPSAMI

Türk-İş ile kamu işveren sendikaları arasında 2019-2020 yıllarını kapsayan çerçeve anlaşması 12 Ağustos 2019 tarihinde imzalanmıştı. Hak-İş’in de benzer bir anlaşması vardı. Bu tarihte kamu kesiminde toplam işçi sayısı 1 milyon 95 bin dolayındaydı. Ancak bu işçilerin imzalanan çerçeve anlaşması (toplu sözleşme) kapsamındaki kesimi Türk-İş için yaklaşık 200 bin civarındaydı. Hak-İş’in temsil ettiği işçi sayısı daha da azdı. 800 bin dolayındaki işçi ise, taşeron işçisiyken 2018 yılı Nisan ayında kadroya geçirilen ve haklarında Yüksek Hakem Kurulu’nun sonuçlandırdığı ve çok düşük haklar getiren toplu iş sözleşmesi uygulanan kesimdi. Bu işçiler 2019 yılında imzalanan çerçeve anlaşmasının kapsamı dışında tutulmuştu.

2021 yılında çok farklı bir tablo yaşanacak. İşçi sendikaları konfederasyonlarıyla yapılacak çerçeve anlaşma protokolü (veya toplu iş sözleşmesi çerçevesi) kapsamındaki işçi sayısı bir anda 1 milyon 150 bine çıkacak. Bu kitlenin yaklaşık 800 binlik kesimi, taşeron işçisiyken kadroya geçirilen ve 2018 Nisan’ından beri altı ayda bir yalnızca yüzde 4 zam alabilen işçilerdir. Bu kitle, 2021 toplu sözleşme görüşmelerinde, iki yılı aşkın bir süredir yaşadıkları mağduriyetin giderilmesi için sendikalara baskı yapacak.

KAMU KESİMİNDE İSTİHDAMIN DAĞILIMI

Taşeron işçilerinin kadroya geçirilmesi öncesinde, 2017 yılının 3. çeyreğinde kamu kesiminde çalışan sürekli işçi sayısı 384.366 idi. 2020 yılının 3. çeyreğinde kamu kesiminde çalışan sürekli işçi sayısı 1.150.347 oldu. Kadroya geçirilen taşeron işçilerinden belediye şirketlerine geçenler için 1 Temmuz 2020, diğer kamu kuruluşlarındakiler için de 1 Kasım 2020 tarihinden itibaren yeni bir dönem başladı. Bu işçiler, bu tarihlerden itibaren, buldukları işyerlerinde uygulanmakta olan toplu iş sözleşmelerine dahil oldular ve 2021 yılındaki toplu sözleşme görüşmelerinde kayıplarının telafisi için çaba gösterecekler.

2020 yılının 3. çeyreğinde kamu sektöründeki sürekli işçilerin dağılımı şöyledir:

Toplam	1.150.347
Genel Bütçe Kapsamındaki İşyerleri	181.593
YÖK, Üniversiteler, Yüksek Teknoloji Enstitüleri	45.680

Özel Bütçeli Diğer İdareler	48.115
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	886
Sosyal Güvenlik Kurumları	7.127
Döner Sermayeler ve Kefalet Sandıkları	190.596
Diğer Kamu İdareleri	3.120
233 Sayılı KHK Kapsamındaki KİT'ler	46.363
Özelleştirme Kapsamındaki Kuruluşlar	4.128
Kamu Bankaları	60.702
Özel Kanunu Bulunan Kuruluşlar	1.191
İl Özel İdareleri	5.649
Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları	60.687
Belediye İktisadi Teşekkülleri	494.510

Belirtilen sürekli işçilere ek olarak, 57.910 da geçici işçi bulunmaktadır. Böylece, 2020 yılının 3. çeyreğinde kamu kesimindeki toplam işçi sayısı 1 milyon 208 bini aşmaktadır.

Bu arada Türkiye'de enflasyon yükselmekte, ekonomik kriz, Kovid-19 virüsünün de etkisiyle giderek daha da derinleşmektedir. Merkezi yönetim bütçe açıkları da, belediyelerin ve belediye iktisadi teşekküllerinin bütçe açıkları da büyümektedir. Diğer taraftan, kadroya geçirilen ve iki yılı aşkın süredir ciddi biçimde mağdur edilen eski taşeron işçilerinin kayıplarının telafi edilmesi beklentisi de söz konusudur.

2021 yılı kamu kesimi toplu sözleşme görüşmeleri çok ilginç geçeceğe benzemektedir.